

USMF "NICOLAE TESTEMIȚANU "
CATEDRA "URGENȚE MEDICALE"

TRAUMATISMUL CARDIAC

Dr. LEV D.CRIVCEANSCHII
D.Ș.M., CONFERENȚIAR
UNIVERSITAR

BIBLIOGRAFIE

- **Lev D. Crivceanschii. Urgențe medicale. Ghid practic. Ediția a IV-a. Chișinău, 2011**
- **Lev D. Crivceanschii. Urgențe medicale. Ghid practic. Ediția a VI-a (cartea electronică). Chișinău, 2014**
- **www.ozonis.md**

DEFINIȚIE

- **Traumatismul cardiac:** o afecțiune a cordului severă cauzată de traumatismele cutiei toracice sau de alți factori cauzali, care se manifestă prin diferite forme clinice și care cere efectuarea terapiei intensive sau RCRC

DEFINIȚIE

- **Commotio cordis:** un arest cardiac în urmarea traumatismului închis și nepenetrant al cutiei toracice fără dezvoltarea modificărilor structurale ale cutiei toracice și ale cordului

DEFINIȚIE

- **Contuzia cordului:** un sindrom acut, cauzat de traumatism accentuat al cutiei toracice sau de alți factori cauzali și care se manifestă prin dezvoltarea modificărilor structurale anatomice și tulburărilor funcționale ale cordului

CAUZELE TRAUMATISMELUI CARDIAC

- Precipitare de la înălțime mare
- Autocatastrofe (accidente rutiere)
- Contuzie toracelui (cădere în timpul mersului din fugă)
- Compresia cutiei toracice
- Lovitură în regiune precordială cu pumn sau cu picior
- Leziunea toracelui fără alterare pleurei și pericardului
- Acțiunea valului de aer în explozii
- Naștere

FACTORII PRINCIPALI ȘI MECANISMELE AI AFECTĂRII CORDULUI

- Strivirea subită a inimii cu ridicarea presiunii intracardiace
- Lovitura subită în regiunea precordială sau afectarea cordului prin fracturi costale
- Deplasarea cordului în traumatismul toracic
- Acțiunea sistemului nervos central la inimă (în prezența stresului)
- Dezechilibrele metabolice în miocard urmate de traumatismele toracice sau politraumatismele
- Ruptura traumatică a cordului prin:
  - micșorarea pronunțată a volumului cutiei toracice
  - deplasarea inimii în cutie toracică
  - acțiunea hidrodinamică a sângelui

Source of Blow

Hockey puck

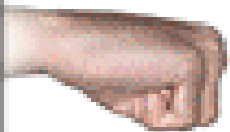
Lacrosse ball

Baseball

Fist or elbow

Primary determinants and triggers
Precordial impact site
Timed during upstroke of T wave

Contributing variables
Greater hardness of projectile
Smaller sphere
Direct orientation
Thinner, more compliant chest wall

Left lung

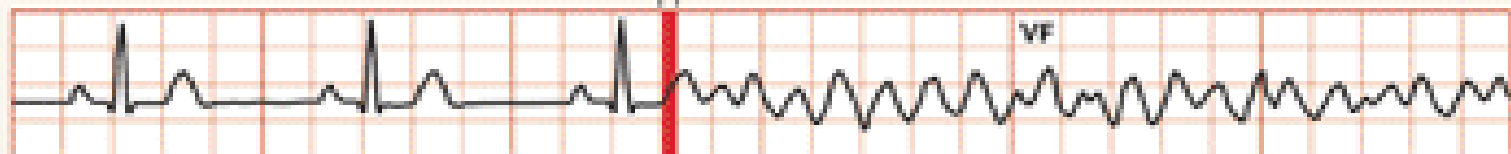
Rib

Chest wall

Heart wall

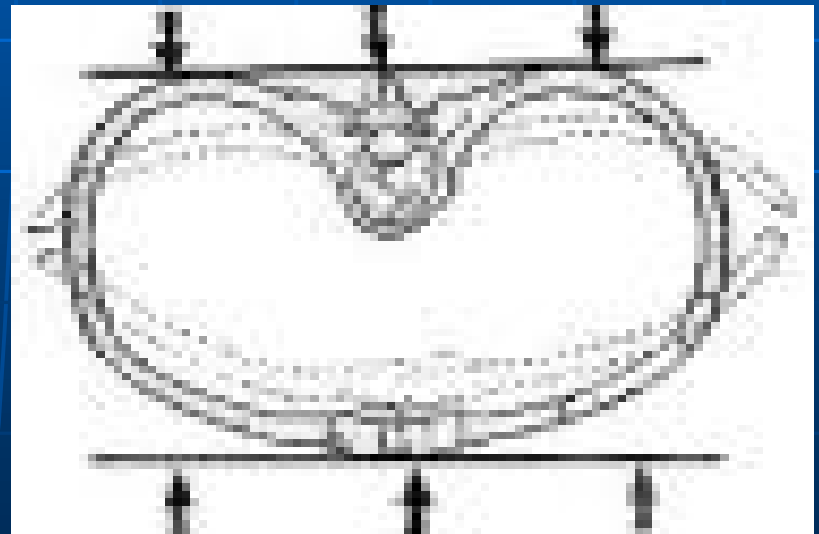
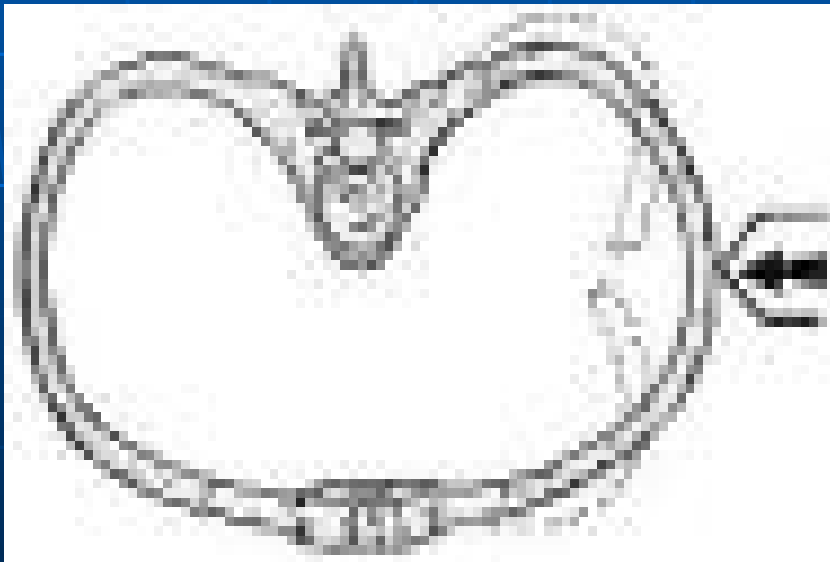
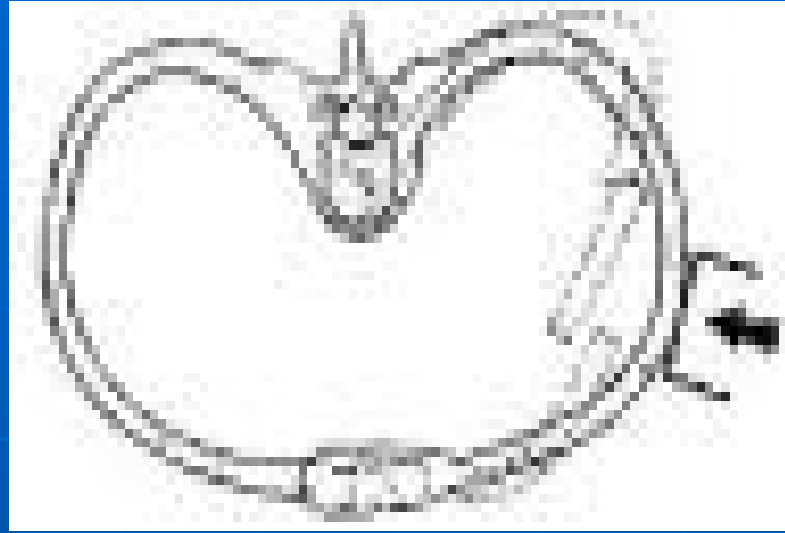
Rapid increase in intracavitary pressure

20-msec window

Upstroke of T wave

CLASIFICAREA TRAUMATISMELOR CARDIACE

(Subcommittee on ATLS of the American College
of Surgeons Committee on Trauma, 1989)

- Traumatismele izolate
- Traumatismele asociate (politraumatismele)
- Trauma închisă
- Trauma deschisă
- Trauma penetrantă
- Trauma nonpenetrantă

TIPURILE DE AFECTARE A CORDULUI PRIN TRAUMATISMUL ACUT

■ Miocard

- Comoțio
- Contuzie
- Lacerăție (Rupere)
- Ruptură
- Perforăție septului
- Anevrișm, pseudoanevrișm
- Tromboză, embolie sistemică

TIPURILE DE AFECTARE A CORDULUI PRIN TRAUMATISMUL ACUT

■ Pericard

- Pericardită
- Sindromul de postpericardiotomie
- Hemopericard, tamponada cardiacă
- Pericardită constrictivă
- Lacerare (Rupere) a pericardului
- Hernie a cordului

TIPURILE DE AFECTARE A CORDULUI PRIN TRAUMATISMUL ACUT

■ **Structurile endocardiace**

- Ruptură a pilierilor
- Ruptură a cordaje
- Ruptură a valvulelor atrioventriculare și semilunar

■ **Arteriile coronariene**

- Tromboză
- Lacerăție (Rupere)
- Fistulă

CLASIFICAREA TRAUMEI ÎNCHISE A CORDULUI

- **În funcție de caracterul leziunii** (după A.Golicov și coaut., 1982)
  - Contuzia cordului
  - Comoțio cordului
  - Miocardiodistrofia "traumatică"
  - Infarctul miocardic "traumatic"
  - Ruptura cordului:
    - ruptura miocardului
    - ruptura aparatului valvular

CLASIFICAREA TRAUMEI ÎNCHISE A CORDULUI

- **În funcție de evoluție clinică**
  - Stadiul acut
  - Stadiul subacut
  - Perioada de recuperare

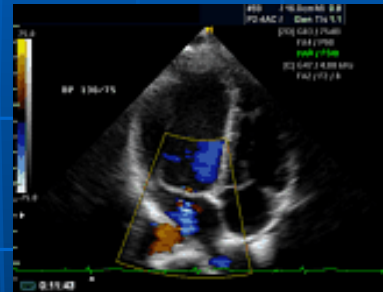
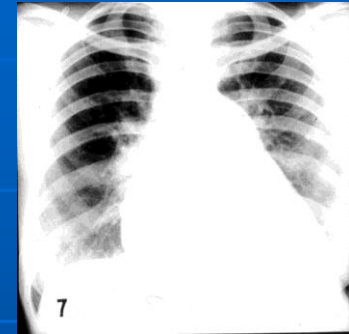
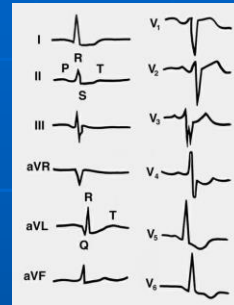
CLASIFICAREA TRAUMEI ÎNCHISE A CORDULUI

- **În funcție de gradul severității** (după A.Şott și I.Grişin, 1978)
  - Traumatismul cardiac minor
  - Traumatismul cardiac de severitate medie
  - Traumatismul cardiac sever

DIAGNOSTICAREA

PROTOCOL DE DIAGNOSTICARE A TRAUMATISMELOR CARDIACE (comoțio cordis, contuzia cordului)

- **Istoria medicală**
  - Traumatismul toracic
  - Debut lent
  - Starea se agravează lent
- **Acuzele**
  - Durere precordială
  - Palpitație
  - Dispnee moderată
  - Anxietate sau adinamie

PROTOCOL DE DIAGNOSTICARE A TRAUMATISMELOR CARDIACE (comoțio cordis, contuzia cordului)

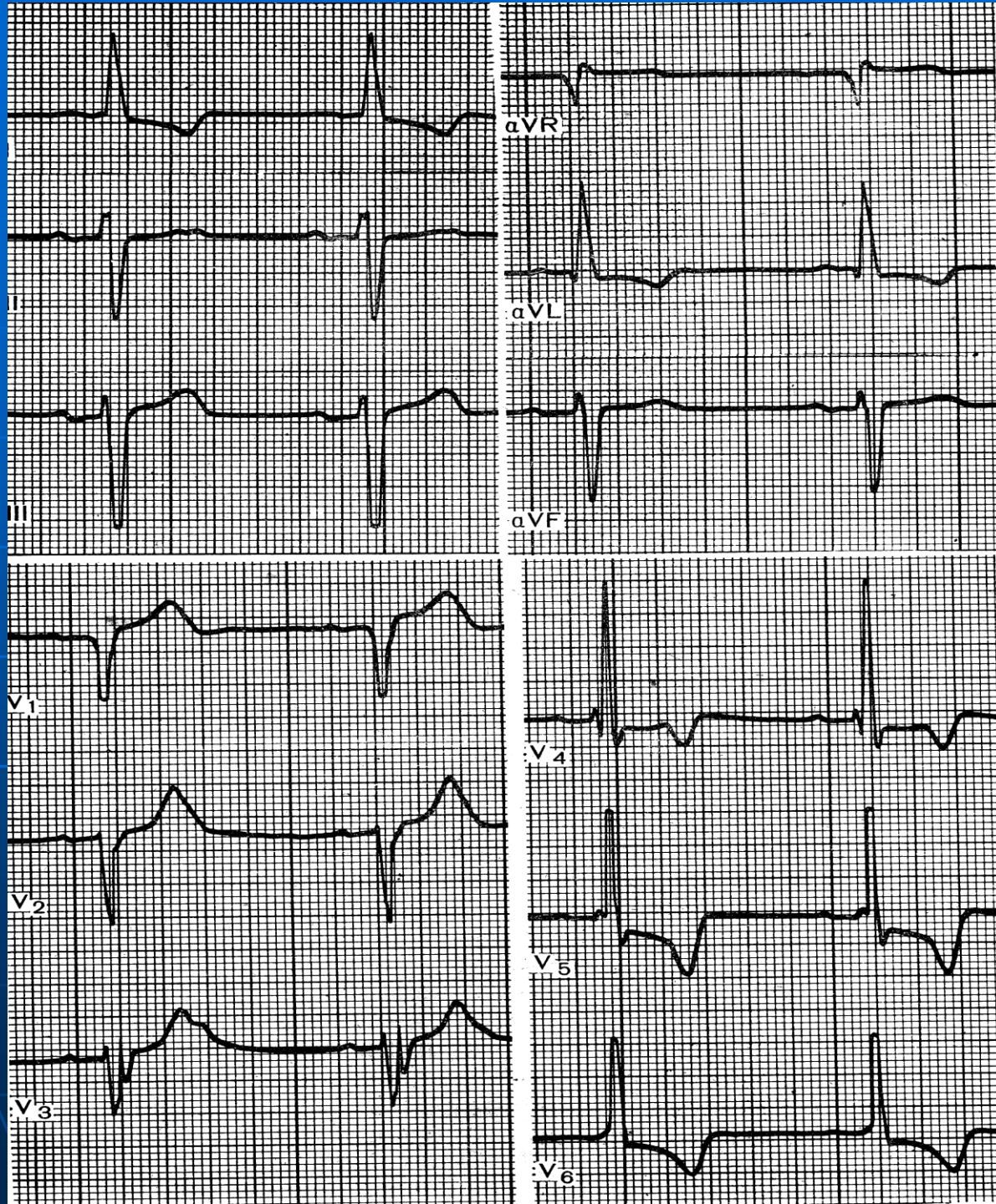
■ Examenul clinic obiectiv

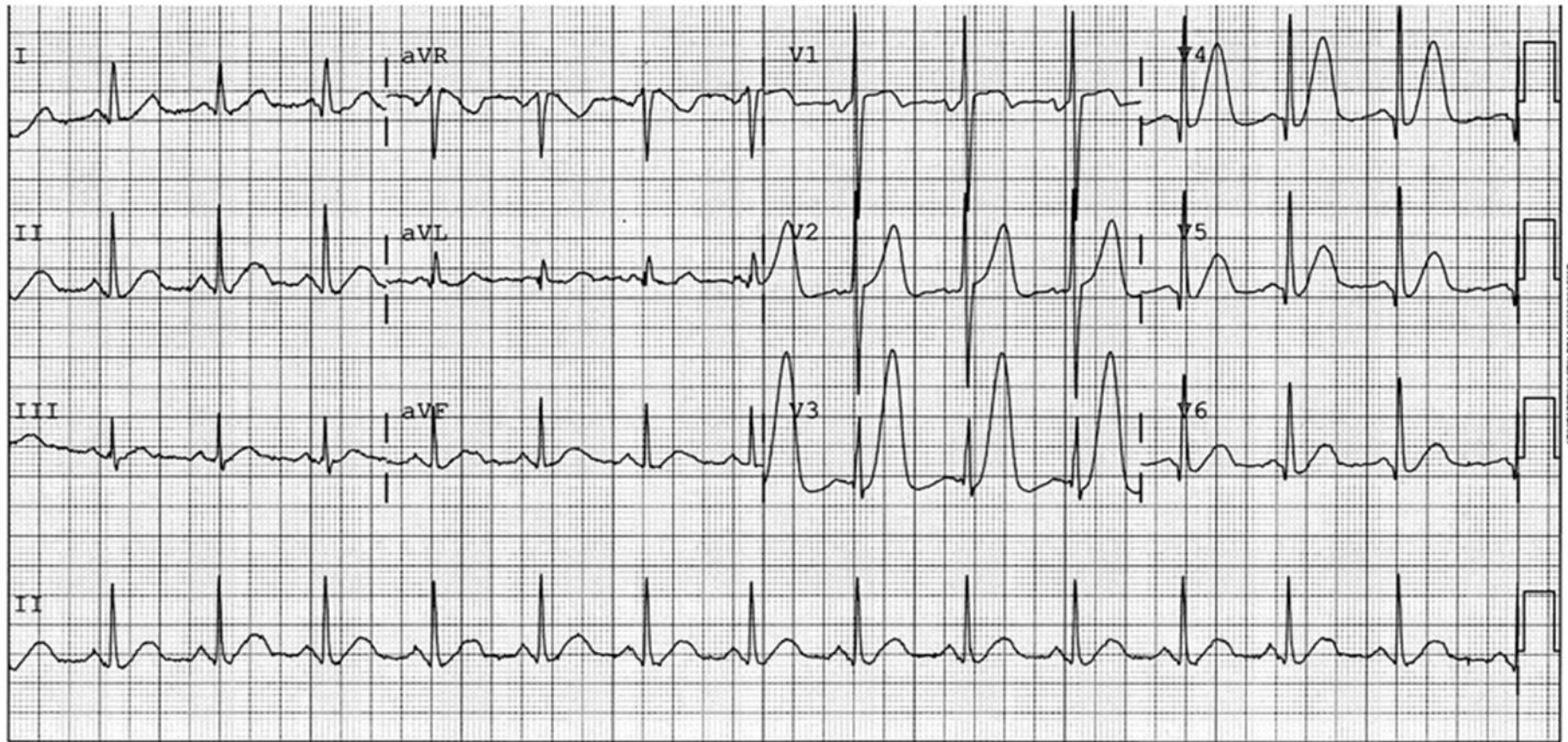
- Tegumentele palide sau cianotice
- Diaforeză
- Tahipnee moderată
- Tahicardie sau aritmia cardiacă moderată
- Hipotensiunea arterială (colaps, ȘC)
- Asurzirea zgomotelor cardiace
- Ritmul de galop
- Frecătura precordială
- Ralurile pulmonare crepitante

PROTOCOL DE DIAGNOSTICARE A TRAUMATISMELOR CARDIACE (comoțio cordis, contuzia cordului)

- **Explorările paraclinice**
  - **ECG**
    - Semne de ischemie acută
    - Aritmii cardiace: extrasistolie, tahicardie, tahiaritmiile supraventriculare și ventriculare, blocurile atrioventriculare și de ramură a f. His

Device: 9337

Speed: 25 mm/sec

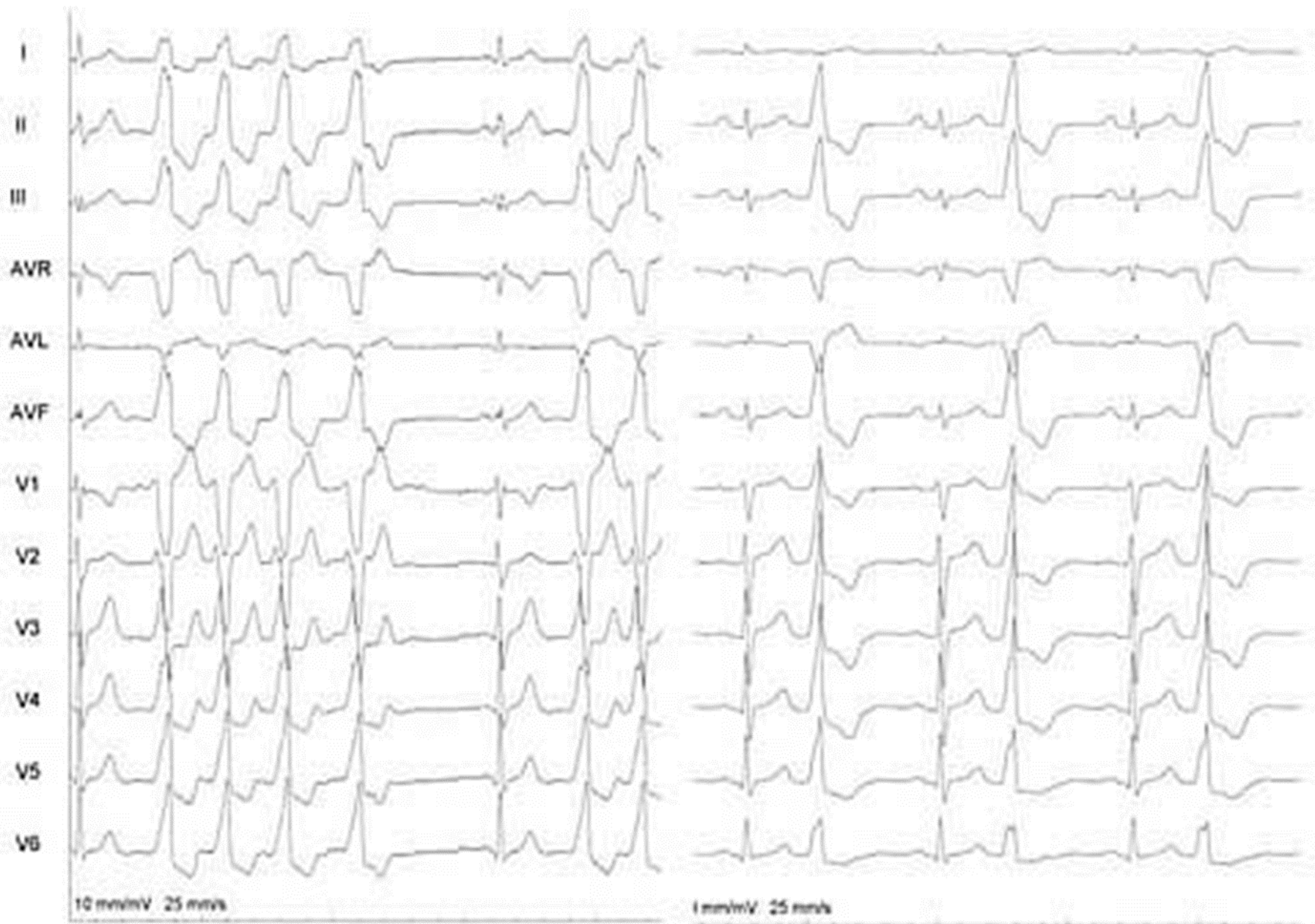
Limb: 10 mm/mV

Chest: 10 mm/mV

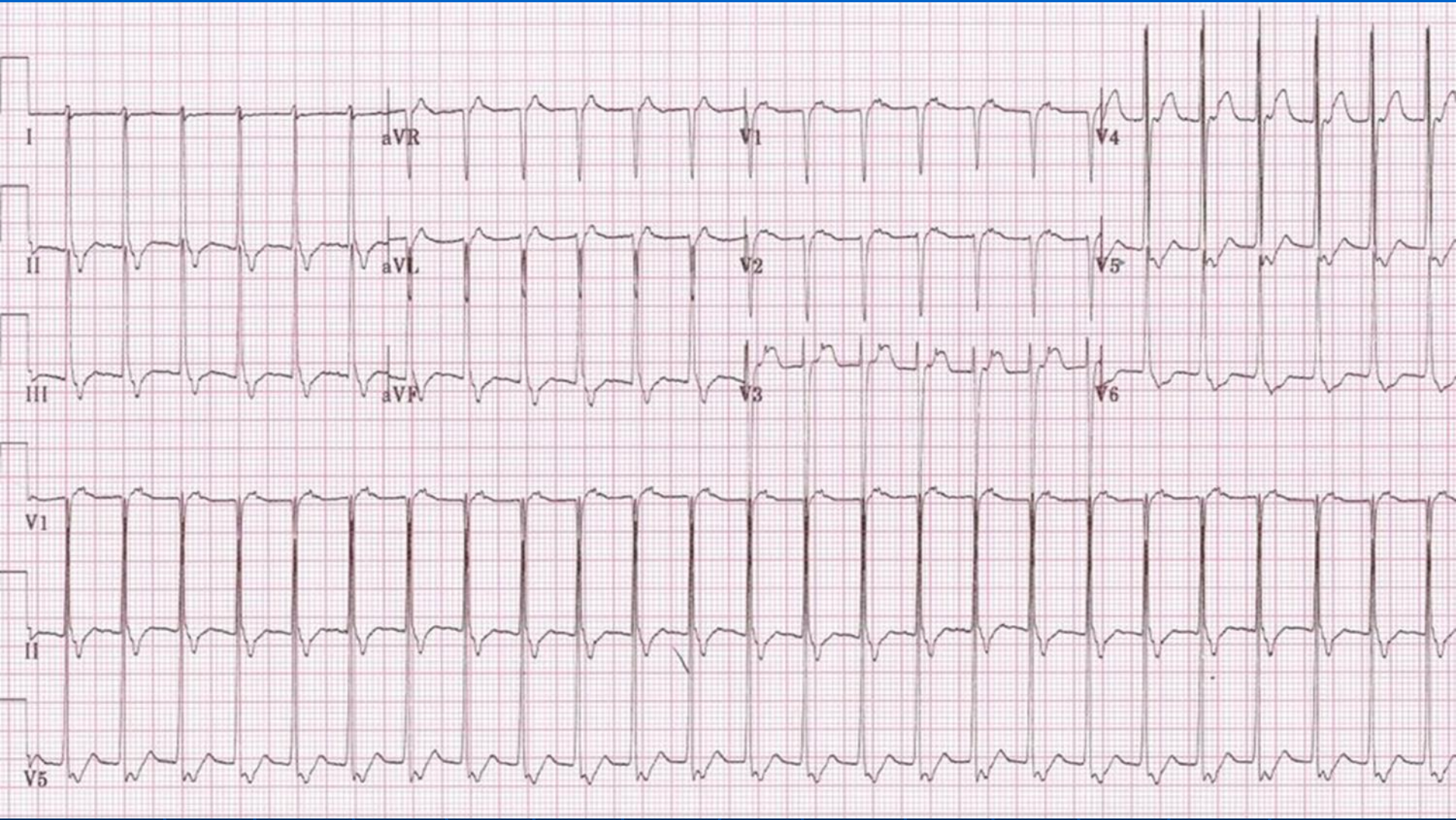
60~ 0.5-100 Hz W

PH080A P?

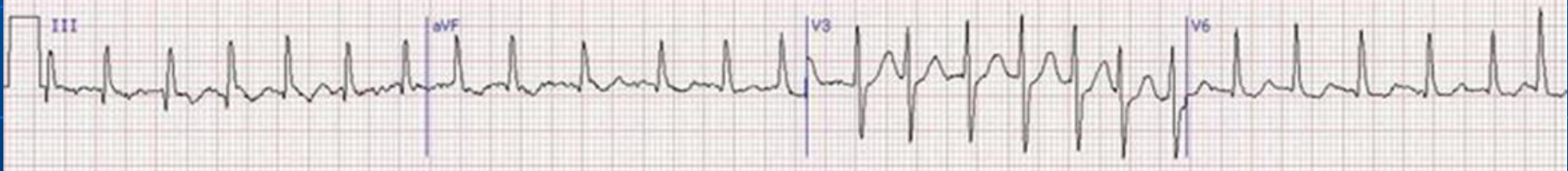
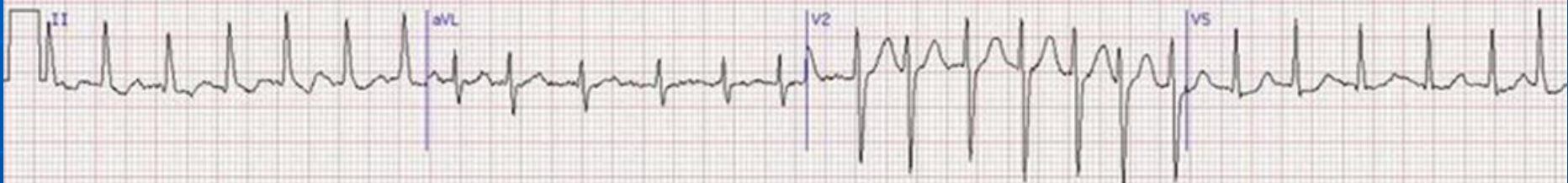
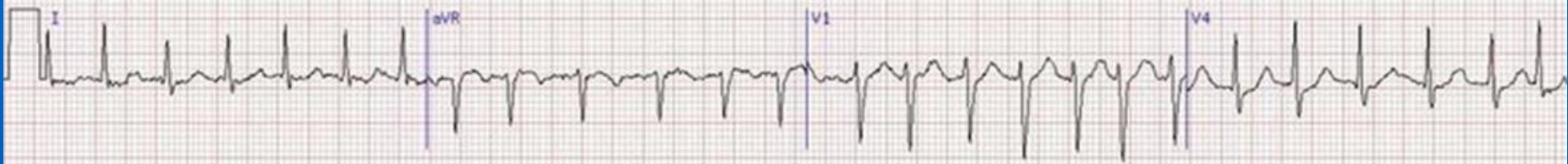

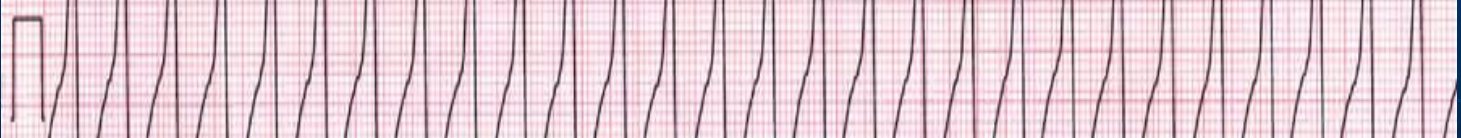
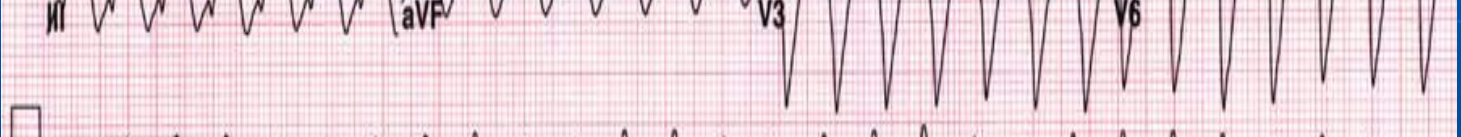
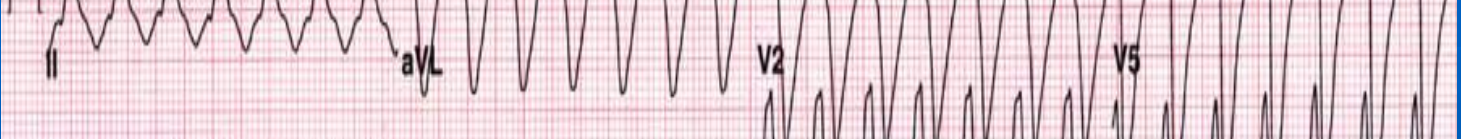

25 mm/sec

EMEDU

PROTOCOL DE DIAGNOSTICARE A TRAUMATISMELOR CARDIACE (comoțio cordis, contuzia cordului)

■ EcoCord

- Scăderea fracției de ejeție sub 40%
- Prezența zonelor de diskinezie în miocard
- Dilatarea cavităților cardiace

■ Examenul de laborator

- Leucocitoză
- Creșterea enzimelor specifice: MB-CPK, izoforme MB-CPK, mioglobină, tropanine "I" și "T"

MODELE DE DIAGNOSTIC FUNCȚIONAL (PREVENTIV)

- Traumatismul toracic închis. Traumatismul cardiac acut închis, evoluție de severitate medie (data). Contuzie cordului. Bloc A-V gr. II, tip I Möbitz. IC NYHA cl. IV.
- Traumatismul toracic închis. Traumatismul cardiac acut închis, evoluție de severitate medie(data). Comoțio cordis. IC NYHA cl. IV.

COMPLICAȚIILE

- EPA
- Cordul pulmonar acut
- ȘC
- ICC
- Aritmiile cardiace
- Anevrismul cardiac acut
- Tamponada pericardică
- Urgență hipertensivă
- Pericardită acută
- TEPA
- Tromboemboliile arterelor mezenteriale sau vaselor renale, sau vaselor cerebrale
- Moartea subită cardiacă

DIAGNOSTICUL DIFERENȚIAL

- Diagnosticul diferențial în traumatismele cardiace se face cu:
  - SCA: AI și IMA
  - Miocardiodistrofiile de geneză diferită
  - Pericarditele acute
  - Cardiomiopatia dilatativă
  - Cardialgiile de geneză diferită

PROTOCOL DE MANAGEMENT AL TRAUMATISMELOR CARDIACE (comoțio cordis, contuzia cordului)

- Protecția personalului
- Poziția pacientului cu ridicare extremității cefalice la 40°
- Examenul primar
- Fluxul de **Oxigen** 8-10 l/min
- În prezența semnelor de detresă vitală:
  - Intubația endotraheală și ventilația mecanică dirijată
- Protecția termică

PROTOCOL DE MANAGEMENT AL TRAUMATISMELOR CARDIACE (comoțio cordis, contuzia cordului)

- Analgezia suficientă:
  - **Morfină** 3-5 mg i/v lent
- Profilaxia aritmiilor cardiace:
  - **Amiodaronă** 5-10 mg/kg i/v în perfuzie cu viteză 0,5-1 mg/min
- Prevenirea sindromului de coagulare intravasculară diseminată:
  - **Aspirină** 160-325 mg oral
  - **Clopidogrel** 300-600 mg oral
  - **Fondaparinux (Arixtra)** 2,5 mg s.c. sau
  - **Enoxaparin** 1 mg/kg s.c., sau
  - **Heparină** 60-70 U/kg (maxim 5000 U) i.v., în bolus, urmat 12-15 U/kg/oră, maxim 1000 U/oră, i.v., în perfuzie

PROTOCOL DE MANAGEMENT AL TRAUMATISMELOR CARDIACE (comoțio cordis, contuzia cordului)

- Ameliorarea metabolismului în miocard:
  - **Riboxină (Inozină)** 200 mg i/v în bolus
  - **Soluție Polarizantă (Clorură de Potasiu 3gr, Sulfat de Magneziu 1-2gr)** i/v în perfuzie
- Protocoale de tratament al șocului cardiogen /șocului traumatic
- Protocol de tratament al traumatismul toracic
- Tratamentul complicațiilor

CRITERIILE DE STABILIZARE A BOLNAVULUI

- Tensiunea arterială sistolică este egală sau peste 90 mmHg
- Tensiunea arterială medie peste 50 mmHg
- Ritmul cardiac normal
- FR normală
- Tegumentele se recolorează, cianoză se micșorează, timp de recolorarea cutanată sub 2 sec
- Dispare diaforeză
- Diureză peste 50-70 ml/oră
- Bolnavul conștient, răspunde adecvat la întrebări

PRONOSTICUL

- Pronosticul precoce depinde de severitatea leziunii a miocardului și volumului leziunelor poliorgane. Letalitatea comună, în traumatismele cardiace, constituie 42,0%: în contuzia cordului-30,4%, în infarct miocardic "traumatic"-36,8% și ruptura cordului-92,8% (după A.Golicov și coaut., 1982). Riscul letalității aparține zilei a treia de la debutul bolii.

CONDIȚIILE DE SPITALIZARE

- Necesită spitalizare urgentă toți bolnavii cu traumatismele cardiace confirmate, ca și cazurile de mare suspiciune
- Transportarea bolnavilor va fi cruțătoare, în poziție orizontală sau cu ridicare extremității cefalice la 40° sau în poziția anti-Trendelenburg
- **Supravegherea pacientului în timpul transportării:**
  - Stare de conștiență
  - Colorație tegumentelor
  - Auscultație cardio-pulmonară
  - Control: Ps, TA, FR
  - Monitorizarea ECG, SaO₂
  - Oxigenoterapia continuă
  - Perfuzia intravenoasă continuă
- Bolnavii sunt spitalizați în departamentul de Anestezie și terapie intensivă

